

Editörden

Doç. Dr. Nilgün TUTAL CHEVIRON

İletiŒ-im'in 2008 yılının son sayısı ile yeniden karŒınızdayız. Dergimizin TÜBİTAK'a bağlı sosyal bilimler veri tabanında taranmaya baŒladığı haberini dergiye emeği geçen herkes ile paylaŒmak isteriz. Bu baŒarının yanı sıra ulusal veri tabanında taranan dergimizin geleceğine dair bazı kaygı ve açılımları da hem yazarlarla hem okurlarla paylaŒmak gerektiğini düşünüyöruz. Öncelikle uluslararası veri tabanlarına dahil olmak için çalıŒmalarımızın sürdüğünü iletelim. Bu tür veri tabanlarının dergilerin bilimsel tanınmıŒlığı için ne kadar önemli olduğunu her sosyal bilimci takdir eder. TÜBİTAK'a bağlı ULAKBİM'in Kasım ayı içinde Ankara'da düzenlediği toplantıda tartıŒılan konuların bu bağlamda önemli açılımları dikkate sunduğunu düşünüyöruz. Sosyal bilim alanlarında yayın hayatına devam eden dergilerin, ulusal ve uluslararası tanınmıŒlığı ve kalitesi, bu dergilerin akademik kariyerin her aŒamasındaki araŒtırmacılar tarafından araŒtırmalarını ve yazılarını yayınlayacakları yayın organları olarak kabul görmesine bağlıdır.

Dolayısıyla, iletiŒim bilimleri ve diğer sosyal bilim dallarında çalıŒan ve akademik kariyerinin doçentlik ve profesörlük evresinde bulunan araŒtırmacıları, genç araŒtırmacıları katkılarıyla desteklemeye ve kendi yaptıkları çalıŒmaları da dergimize göndermeye davet ediyoruz. Bu davetimizi öncelikle kendi fakültemizin ardından kendi üniversitemizin değerli hocalarına yönelik olarak yineliyoruz. Görünen o ki, Türkiye'deki sosyal bilim dergileri sadece akademik kariyerinin baŒındaki araŒtırmacıların ilgi odağı olmaktadır. İkinci bir kaygı, Türkiye'de farklı nedenlerle geliŒemeyen kendi ürettiklerimize referans verme alışkanlığının yerleŒe-

memiş olmasıdır. Özellikle de sosyal bilimler alanındaki Anglosakson evrenin dışından bu evrene dahil olacak dergileri yaşatacak olan referans sistemi olduğuna göre, dergilerimizin uzun ömürlü olması için kendimize referans sistemini geliştirmemiz gerekmektedir. Türkiye'de hiçbir şey yazılmamış ve düşünülmemiş gibi yapmaktan (bunların kalitesi tartışılır olsa bile) artık hepimizin vazgeçmesi gerekli gibi görünmektedir.

Bu kaygıları ve gereklilikleri paylaşmanın ardından dergimizin bu sayısının gerçekten yoğun olduğunu söylebiliriz. Derginin ilk dört yazısı sinema ve televizyon gibi iki önemli kitle iletişim aracının etrafında çağımızın farklı olgu ve sorunlarını ele alıyor. Yrd. Doç. Dr. Sibel Çelik Norman "Miyazaki and the West: A Comparative Analysis of Narrative Structure in Animated Films for Children" başlıklı ilk yazıda, ünlü ve yetenekli Japon sinemacı Hayao Miyazaki'nin filmleri ile Walt Disney'in çizgi filmlerini anlatı yapıları açısından karşılaştırmaktadır. Yazarın da belirttiği gibi Japon sinemacı, aslında yetişkinlerin zekâsını incelikli bir şekilde selamlayan ve cezbeden bir sinemacı niteliğine sahiptir. Hayao Miyazaki, dünyanın kültürlerarası anlatı egemenliği yarışında taşların yerinden oynadığının en semptomik kanıtlarından biridir. Sineması ve dünya görüşü açısından Batı'nın klasik anlatı yapısını yerinden etmenin yanı sıra, Uzakdoğu'nun hem dünya siyasetinde hem de dünya ekonomisinde geldiği yerden farklı bir kültür söyleminin inşasının artık mümkün olduğunu göstermektedir.

Miyazaki sinematografik kurgusu, tekniği ve anlatısıyla evrenin bugün geldiğimiz aşamasında insanlığın içinde debelendiği tözel sorunları imgelemin sınırlarını hiçe sayacak bir özgünlükle dile getirmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bir auteur sineması olarak ele alınabilecek Miyazaki filmlerinin gelecekte de araştırma ve sorgulamalara konu olacağını kestirmek güç değildir. Ayrıca kendisi bu ilgiyi fazlasıyla hak etmektedir. Miyazaki filmlerinde, insan ile doğa, gerçek ile hayal, insan ile hayvan ve bitki arasındaki sınırlar bilinçaltının muhteşem derinliğinde birbiriyle sürekli içiçe geçerek dans etmektedir. Doğal olarak bu yapıyı ne anlatısal ne de imgesel olarak Batı kaynaklı yaygın geniş kitlelere hitap eden çizgi filmlerde bulmak güçtür.

Benzer bir durumu, yani anlamsal ve deneyimsel tekdüzeliği ama aynı zaman da varoluşsal olmazsa olmaz sıradanlığımızı çağımızın ölümcül kutusu televizyonla her gün deneyimliyoruz. Derginin ikinci yazısı olan "Televizyondaki Canlı Yayınlar da Zaman Kavramının Yapılandırılması" başlıklı yazısında Yrd. Doç. Dr. Hakan Uğurlu, televizyon, izleyici ve zaman kavramı arasındaki bağlantıları tartışmaktadır. Nesnel zamanın öznelleşmesinin aracı olarak canlı yayınları incelemesinin merkezine alan Uğurlu, zaman geçirme pratiğini ve bunun psikik olarak nasıl deneyimlendiğini etraflıca tartışmaktadır. Ayrıca sinema ile elektronik ekran ya da televizyon arasındaki görüntü ve kurgu ilişkisi bağlamında yazar, ilkinin geçmişin görüntüsünün, ikincisininse şimdinin görüntüsünün uzamı olduğunu ileri süren fikirlere değinmektedir. Söz konusu değinilerde, anlatılar

evreni ve kurgunun gücü, teknik mükemmelleşmenin olanaklarını kendi yararına kullanma becerisi küçümsenemeyecek modern masal anlatıcı ve eşzamanlı televizyon gibi "ne olduğunu anlayamadığımız alet"te bir araya geldiğinde, anlatılan ve canlı olarak yayını yapılan zamanın nasıl bir zaman olduğu sorusunun yanıtını kimi açılımlarla bu yazıda bulmak mümkündür.

"Televizyon Haberlerini Okumak: Çocuk İzleyicilere Göre Televizyon Haberlerinden Yansıyan Türkiye" başlıklı yazısında Yrd. Doç. Dr. İzlem Vural, çocuk izleyiciler ile haber içeriklerini algılama yapıları arasındaki bağlantıları kurmaya çalışmaktadır. Haberin "gerçek olma" iddiasını esas alan yazar, bu gerçekler evrenini çocukların nasıl algıladığını bir ilköğretim okulunda yaptığı araştırma ile bize sunmaktadır. Çocukların hem Türkiye algıları hem de duygusal zeka yapıları ile haberler arasındaki ilişkiler ayrıca medyaokuryazarlığı perspektifinden tartışılmaktadır. Bu kısmın son yazısında Yrd. Doç. Dr. Suat Sungur "Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun Özerkliğine Dair Yeni Düzenlemeler ve Yeni Tartışmalar" başlıklı yazısında pandoranın kutusunu yayıncılık anlayışı açısından sorgulamaktadır. Öncelikle yeni yasal düzenlemeler bağlamında TRT'nin özerkliği sorunsalını yeniden ele alıp, yeni argümanlar ileri sürmektedir.

Yrd. Doç. Dr. Semra Akdemir "Uluslararası Enformasyon Akışı: Kavramsal Bir Çözümleme" başlıklı yazısında bu konuya dair gelişmeleri küreselleşme öncesi dönemden küreselleşme sonrası döneme değinen tarihsel-kavramsal perspektife yerleştirerek, günümüzdeki küresel enformasyon akışının "karşı-akışlar" deyiminin de içerdiği imayla alternatif boyutları üstünde durmaktadır. Yazar farklı kuramsal ve kavramsal duruşların uluslararası enformasyon akışı olgusunu anlamak için diyalog içinde olması gerektiği argümanını ileri sürmektedir. Bu argüman her ne kadar yerinde ise de, Batı düşün evreninde uluslararası haber akışı (diğer kültür ürünlerinin dolaşımı) ve bunun kültürlerin birbirlerini algılama biçimleri üstündeki etkisi konusunu kavramlaştıran düşünürlerin çoğu (buna John Tomlinson da dahildir), ideolojik ve siyasi içerimleri açısından uluslararası arenadaki güç ilişkilerini kavramlaştıran kavramları bir kenara atmaktan yana görünmektedirler. Bu düşün evreninde Batı modernliğinin yayılma biçimlerinin Batı'nın kültürel etkisinin nedeni olduğu ve dolayısıyla kültürlerarası ilişkilerin artık Kuzey ile Güney arasındaki bir tahakküm "anlatısı" içinde anlaşılamayacağını vurgularlar. Bu vurgudan yana olmayan iletişimci ya da sosyal bilimci yok denecek kadar azdır. Frankofon evrenden en azından iletişim bilimci Dominique Wolton ile tarihçi ve felsefeci Tzvetan Todorov'u örnek vermek olasıdır; antropolog Arjun Appadurai'ı da bu açıdan anımsamak gerekir.

Doktora öğrencisi Ceren Bilgici ile Yrd. Doç. Dr. Kerem Rızvanoğlu "L'évaluation des pratiques de lecture dans la presse en ligne : du journal-papier au journal sur Internet" başlıklı yazılarında yeni iletişim teknolojilerinin gazete okurlarının okuma pratiklerini dönüştürüp dönüştürmediğini sorgulamaktadır. Bu

sorgulamayı Le Monde gazetesinin hem basılı hem de elektronik versiyonunu okuyan öğrencilerle yaptıkları görüşmelerle ampirik olarak yapmaktadırlar. Yazılarında bu konudaki literatürü de serimleyerek bakış açılarını sarihleştiren iki yazar, oluşmakta olan yeni bir iletişim aracı ile kurulan yeni ilişki tipini ayrıntılarıyla örneklendirirken, "eski" okuma pratiklerinin de hâlâ varlığını koruduğuna işaret etmektedir.

Yeni iletişim teknolojilerinin ekonomik, kültürel ve politik varlıkları çepeçevre kuşattığının iki kanıtı olarak, Yrd. Doç. Dr. Mesude Canan Öztürk ve Öğr. Gör. Mine Ayman'ın "Türkiye'de Özel Sektör ve Sosyal Sorumluluk Projeleri" başlıklı yazısı ile Yrd. Doç. Dr. Banu Baskan Karsak'ın "Web Sitelerinin Kurumsal Kimlik Açısından Değerlendirilmesi: En Beğenilen 20 Şirket Üzerine Bir Analiz" başlıklı yazısını verebiliriz.

İlk yazıda birer ekonomik varlık olan şirketlerin sosyal sorumluluk projelerine gösterdiği ilgi ve bunun nedenleri üstünde durulmaktadır. Yazarlardan kapitalizmin önemli aktörleri olan bu varlıkların, tıpkı içinde devindikleri sistemin kendisi gibi "insanileşme" ya da "insani olma" zorunluluğunu Türkiye'de 2000'li yıllardan bu yana gerçekleştirdiğini öğreniyoruz. Ayrıca yazıda bu insanileşmenin türleri de açıklanmaktadır. İkinci yazı ise, kurumsal kimlikleri açısından büyük şirketlerin web sitelerini ehil bir şekilde kullanıp kullanmadıklarını ele almakta ve ampirik bir yaklaşımla bu durumu serimlemektedir.

Yrd. Doç. Dr. Elgiz Yılmaz ise "Les situations de l'interculturalité et de l'intercommunication ont-elles des effets sur les pratiques de communication en milieu hospitalier?" başlıklı yazısında iletişimin insani boyutunun katlanarak arttığı hastane ortamlarında doktor ile hastasının ya da bekleme salonundaki hastaların iletişim pratiklerini incelemektedir. Palo Alto Okulu'nun iletişimde ilişkiyi vurgulayan yaklaşımını benimsediği araştırmasında Yılmaz, örneklemini Fransa ve Türkiye odaklı olarak oluşturmuştur. Yazısı bu açıdan ilginçtir. Bir başka deyişle, iletişimsel eylemin önemli bileşeni ilişkiselliği aynı zamanda kültürler-arasılık sorunsalıyla birlikte düşünmesi halkla ilişkiler alanı için yeni açılımlar getirmektedir.

Doç. Dr. Nilgün Tatal Cheviron'un "Les nouvelles formes du tourisme urbain à Istanbul" başlıklı yazısı 2008 yılı Haziran ayında Kanada'nın Montréal kentinde düzenlenen Rendez-Vous Champlain 2008'e sunulmuş ve yayınlanma aşamasındaki bildirinin genişletilmiş versiyonudur. Yazıda, İstanbul'un küreselleşmenin ekonomik ve kültürel rüzgarlarına eklenmesinin ya da eklenme çabalarının aldığı somut biçimler tartışılmaktadır. Bu alandaki somut gelişmeler turizm sektörü temsilcileri, özel müze yöneticileri, 2010 İstanbul Kültür Başkenti Bürosu yönetici ve sorumluları, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı basın ve halkla ilişkiler sorumluları ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 2005 yılında açılan İstanbul Turizm Atölyesi yöneticileriyle yapılan

yüz yüze görüşmelere dayalı olarak serimlenmektedir. Bu çalışmada modern sanat müzeleri ve Avrupa kentlerinde bile bulunmayan ve sayıları gittikçe artan alışveriş merkezleri ile İstanbul'un kültür turizminin ve kongre turizminin önemli merkezlerinden biri haline gelme çabalarının izi sürülmekte, İstanbul'daki kültürel yaşamın geçirdiği dönüşümlere değinilmektedir. Kısacası yazı İstanbul'un özel sermayenin ve politik temsilcilerin iradî edimleriyle küreselleşme süreçleri bağlamında yaşadığı yakın tarihli dönüşümleri ele almaktadır.

Ayrıca kitap eleştirisi kısmında üniversitemiz öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Ali Faik Demir ve Yrd. Doç. Dr. Nebahat Akgün Çomak'ın yazdığı Şamanizm ve Türk Dünyası başlıklı Bağlam yayınlarından çıkacak, Türk dünyası ve kültürü hakkında önemli bir kitabı tanıtıyoruz. Çeviri kısmında deneysel radyo ve ses sanatı hakkında bir çeviriye yer verdik. Konunun önemli olduğunu varsayarak ve daha geniş bir okur kitlesine ulaşması amacıyla çevirinin özgün versiyonunu da basmayı uygun gördük. Bunlara ek olarak sinema derslerimizde bize destek olmayı her yıl sürdüren CNRS'te sosyolog Kristian Feigelson'un Fransız yüksek eğitim ve öğretim sisteminin sorunları hakkındaki denemesi yer almaktadır.

Bu sayıda emeği geçen herkese, özellikle de editör yardımcıları Ar. Gör. Tolga Çevikel ile Ar. Gör. Ece Vitrinel'e ve Canan Tekdemir'e teşekkürlerimi sunuyorum. İyi okumalar dileğiyle...